6.

Latinum ydeoma magiſtri Pauli
Niauis pro paruulis editum.

Standort K: Panzer IV 166
Hain 11.705
Schreiber IV 149

2

Ad Bibl. Acad. Land.

Universitäts Bibliothek München

¶ Paulus Nianus artiū magiſter magnificis viris ſapien
tiqꝫ ſenatui Kemnicenſi dn̄is ſuis plurimū colēdis. S.p.d.

Quod ad vos iam puerilia ſcribo rudimēta vi-
ri magnificentiſſimi ac illud latinū ideoma qḋ
ꝓ incipientiū cōtexerim vtilitate nulla vos ca-
piat ammiratio quādoquidē id quidē vnū nō ſo
lū ad priuata verū etiā ad rempublicā maxime
ꝑtinere videt̄. Si cōfert atqꝫ etiā vtile eſt ꝓ liberis ꝓ cōiu
gib⁹: proqꝫ focis: ac domib⁹ curā gerere. Si capitoliū firma
re ſtructura: decentia adornare: ſi aquas in vrbē ductare: cō
ducentēqꝫ quorꝫ vſui quoſqꝫ vicatim defect⁹ ꝓpulſare: mu
ros turres antē muralia pro pugnacula foſſas cōtra hoſtiuꝫ
impet⁹ factas aſſidue roborare: flumina piſcinas agros pra
ta ortos nemora colere. Si deniqꝫ inclitū ſenatū ſuo in eſſe
formaqꝫ cōſeruare quis dubitat viri grauiſſimi atqꝫ optimi
quin plurimū ſit ꝓfuturū atqꝫ cōducat pueros vr̄os lr̄is ad
iunctos bene ac vtiliter erudire: ſupiora illa crebro: aut for-
tuna aliqua aut caſu immutant̄ aut vetuſtate cōfecta ruunt:
poſtremū vero bene ꝓuiſum: fortune reſiſtit caſum abicit:
vniuerſaꝫ rempublicā renouat: integrioreqꝫ ac relucentio
rē reddit e quidē ſunt partes liberi vr̄i corporꝫ vr̄orꝫ: e quib⁹
nō mō facies vultuſqꝫ vr̄i ſed etiā mores inſup grauitaſqꝫ
parētū ſplēdeāt neceſſe eſt ſi qn̄ hereditario quodā munere ⁊
in rebus familiarib⁹: ⁊ in ꝯſeruāda vrbe ſuccedūt: illi magi
ſtratib⁹ quibuſqꝫ merito quidē ac optimo iure ornant̄: potio-
reſqꝫ ad quoduis cenſent̄ ciuitatis ↄmodū quā peregrini ⁊
aduene: ſi fuerint bonis diſciplinis p̄diti: ſūmoqꝫ ſtudio elo
quētie muniti claris morib⁹ inſtructi optimis viuēdi exem-
plis ꝑdocti: haud dubie ingens accreſcit oppidi ꝓfect⁹ qḋ
ꝓdeſt duꝫ vrbis cuiuſpiā reſpublica: p̄clare fundata impꝑte
hebetiqꝫ poſteritati relinquit̄: q̄ oīa nō ſolū ad patrios ani-
moſqꝫ mores ſpectātia: ſed ad cōmunē quoqꝫ vtilitatē mutat
atqꝫ minuit: quorſuꝫ hec? Nā iuueniles animos artiū copia
virtutūqꝫ veſtire ꝓfecto efficit vt cū adoleuerint vehemen
tiſſime propenſi fuerint ad res egregias atqꝫ magnificas cō
tra vero ſi in pedeſtrib⁹ abiectiſqꝫ torpeſcunt: cōterūtqꝫ dies
in his meliores: etiā ſi velint poſtea ad excelſa nequeūt mi
rificaqꝫ niſi magna difficultate aſcēdere. Cū aūt optimis im
buent̄ oportuniū habent iter: expeditūqꝫ ad faſtigia quarū
uis rerū: atqꝫ adeo maximarū q̄ iaꝫ optima pueris p̄ponēda

appello ea certe ipā: q̄ nō ſolū in pueritia. ſed in omni qꝫ eta
te clariores reddūt: honeſtioreſqꝫ lr̄aꝝ ſtudioſos: q̄ ſi forte at
tingere plene ⁊ ad ſummū nequeūt cū huic rei ſupſit tempꝰ
p̄ſtant tn̄ ne cū vltimis deſpiciant quoad iudiciū firmiꝰ ro⸗
buſtiuſqꝫ fuerit quāta diſcipulis prudētiſſimi viri a caſibus
tpibꝰ atqꝫ ab ip̄o actu quē partē donati vocitāt vtilitas eſt
euētura: ſi ꝓpe quis intueri voluerit corruptela potiꝰ nūcupā
da eſt: ⁊ ꝑnicies iuuenū q̄ȝ ꝯſuetudo quid moleſtiꝰ paruulis
quid acerbiꝰ q̄ȝ in his fatigari a quibꝰ nō tm̄ nullū habituri
ſunt fructū: ſed amariſſima in quottidie caſtigationes virga
rū: verberaqꝫ etiā ꝑpeti. Ego vos oēs ſinguloſqꝫ teſtes facio
duȝ ſcolas interdū puerilibꝰ annis frequētaſtis: nihil odio⸗
ſius ⁊ vobis fuerit ⁊ mihi ſi bene cōceperim q̄ȝ hora hec ꝓ
caſuū tēporūqꝫ formatiōe deputata: ꝑfectꝰ vero ip̄e aut oīno
nullꝰ eſt: aut diminutus: ꝓinde quidē ac ſi nūq̄ȝ didiciſſemꝰ:
quot precor nobilia ſplendidaqꝫ ingenia ſcolas optimarūqꝫ
artiū tractationē ꝓpter abuſionē ⁊ caſuū ⁊ tempoꝝ reliq̄re:
quā ſi vtiqꝫ ꝯſuetudinē retinendā eſſe cenſeritis ſatis ſupqꝫ
eſſet: ſola vel ſabatina die in ſeptimana vel alia queqꝫ eſſet
hoc vnū perficere ne diurnis laboribꝰ in re vna ⁊ reuera fu
tili: teneri adoleſcentiū animi fatigarent: verū potiſſimū ex
iſtimo vt ad ip̄e latinitatis enutrirent: ſic linguā abilitarent
⁊ loquēdi vſuȝ ſic ꝯſuetudinē fortificarent cōquirerentqꝫ il⸗
liuſmodi habitū faciliores eſſent ad quāuis doctrinarū facul
tatē quid laudabiliꝰ p̄ſtantiuſqꝫ in adoleſcētibꝰ eloquētia: q̄d
acceptiores eos q̄buſlibet facit hoībꝰ quid poſtremo: ad iu⸗
ris ſciam aptiores: ad medicinā ꝓmptiores atqꝫ etiā ad ſa⸗
cratiſſimā theologiā ꝓpenſiores: ac quidē ſi vltro ⁊ citro ꝑ⸗
ſpiciamꝰ ad quāuis litterarū rōnē inclinatiores. Scripſimꝰ
enī in hoc tractatulo quo pacto primū pedegagꝰ ſcolari loq̄
tur atqꝫ ipſi rurſus iuuenis rn̄det deinde cōmunes fere ad
iunximꝰ locutiones ⁊ rectoris cū diſcipulo etiā collateraliū
Nouiſſime aūt quos ipſi inter ſe iuuenes ꝯferūt ſermones
In quibꝰ ſi quādo cōſueuerūt ꝓcul quaqꝫ iaȝ heſitatione ve
hemētiſſime ꝓficient: ⁊ ſiqua forent maiora preſtantiſſimi vi
ri qua pro honeſtate laudeqꝫ vr̄a interdū efficere valerem
ꝓmptiſſimo certe ſemꝑ animo efficerē valete.

¶ Latinū ydeoma magiſtri Pauli niauis pro pueris ſub for
ma dialogi editū. Loquunt enim pedagogus ſurgellus: ac
iuuenis hortena nuncupatus.

Capitulū primū. Surgellus.

Hortena hortena ſurge. Hor. hem. Sur. ſurge inq̄ȝ
Hor. hem quid rei eſt. Sur. vides dieſcit vix nos
parauerimus horalogiū ipaȝ horā ſignabit. Hor.
heu q̄ȝ aggrauatos habeo oculos vt quieſcam ad
huc paululū: ſine Sur. nō ſinā hec mora tarditatē nobis in
ſcolis efficeret Hor. hei doleo caput Sur. puto te ſtudendi
infirmitatē habere quē ſcole morbū appellāt. Hor. ⁊ ſurgā
vbi aūt camiſia mea eſt Sur. quo ipam poſuiſti Hor. huc
eniȝ ſed neſcio quis amouit Sur. nec certe quiſq̄ȝ noctis tē
pore medio ſuſtulit Hor. vtiqꝫ ſublata eſt quia nuſq̄ȝ appa
ret Sur. forſitan in ſtuba amiſiſti. Hor. probe nunc mihi in
mentē venit ꝙ me pia mater heri veſperi priuſq̄ȝ cubitum
diſcederē exuebat. Sur. cōtege te iaȝ tunica ⁊ deſcēdamus
Hor. faciam vbi autē calcei ſunt mei. Sur. reor te oīa ꝑdi⸗
diſſe cerne hic ſtantes equidē ſi dentes haberent (vt fert)
morſu te offenderēt ſequere properantius Hor. ſequar. Sur
laua manus faciemqꝫ ac oculos aqua recenti comāqꝫ exor⸗
na audis ne Hor. audio. Sur. cur digitos fricas Hor. vide
quā feruētē patiar ſcabiem. Sur. deſine fricare manuſqꝫ ad
pruriginem incitare aut feruorē hunc virga extinguā. Hor.
quid tuȝ faciā Sur. pectinē recipe capilloſqꝫ plana ne diſtra
ctis crinibꝰ: adherentibꝰ plumis incedas Ho. nolo pectineȝ
nā comam euellit vtar potius ſeta que mitior eſt: aptiorqꝫ ca
pillis Sur. vt libet. Hor. quos mecū libros recipiā Sur. ca
pias ſaccū ⁊ quoſqꝫ impone libros Hor. neqꝫ ad portanduȝ
tot codices faciles ſunt; neqꝫ etiā oīm iam egeo. Sur. piger
es ſi te pondus libroꝝ aggrauat tuoꝝ. Hor. capiā etiā ſi mo
do inuitus faciā Sur. eccleſiam priꝰ viſitauerimꝰ Hor. fri
gora ſunt tu vero cōſueuiſti ꝑ longū tempꝰ in eccl'ia ⁊ gelidiſ
ſimis quidē diebꝰ manere. Sur. qui deum negligit in ſcolis
multas ſubeat virgarū caſtigationes neceſſe eſt Hor. loque
ris verū. Sur. veriſſimū certe. Hor. ⁊ ego plurimum orabo.
Sur. ſcolarē quinqꝫ obtuliſſe pater noſter totidē ſalutatiōes
virginis glorioſe priuſq̄ȝ ſcolas intrauerit ſatis eſt. Veni
igit ne ceteris pigriores eſſemus ⁊ tarditas nobis aſcribe⸗
ret Hor. optime narras qꝛ locatus aſper eſt mirū quodū tar
de veniētes corrigit ſed vbi nūc ſedebo Sur. en: q̄ȝ optimus
hic locus eſt: ap̄i librū ac bene ꝯſpice vt cū recitare debeas
cautus ſis ⁊ ſiquod verbū ignorares veneris ad me tibi di
cam Hor. faciam.

Alia locutio Surgellus.

Ara te hortena ꝓpe est:vt scolas intrem⁹. Mor. bñ videbo pri⁹ vbinã mater sit ad edẽdũ quippiã ꝑstat Sur.mater tua abiuit nec mõ adest Mor. quorsũz nã ꝑfecto:reuertet ne ꝓpere Sur.nõ at mihi cõmisit ipa portionẽ de pane ⁊ caseo darem Mor.quis semꝑ pane pot ⁊ caseo vti Sur.qd tũ postulas vis ne videbo tibi vt detur galline quidẽ pull⁹ assatus Mor.parẽs mea obolũ ꝓ semella pollicita est:inqt etiã carnes hodie coctas hre illas mihi ꝑstare dicebat.Sur.vesceris libent albo pane Mor.vescor ⁊ libentissime Sur.disponã vt habebis virgã aũt ⁊ asperã puto Mor.genitrix certe pollicita est.Sur.nõne iãdudũ pcepisti eã abesse Mor.pcepi existimo aũt eã citi⁹ reuerti.Sur.nec certũ habes qñ veniet cape igit panẽ illũ ⁊ caseũ p huiusce temporis spaciũ bene cõtentare Mor.nõ capiã Sur.qd tũ facturus Mor. ꝑstolabor quoad veniet Sur.temp⁹ ⁊ hora exposcit scole nos accomedem⁹ Mor. ohe nec qd mãducare habeo. Sur.flet mãma nra intuemini eũ pcor. Mor.ꝑfecto dicã genitrici q̃z primũ venerit ꝙ tuis ita me vexas verbis Sur. si anim⁹ tibi ad scolas eundi fuerit vade sin min⁹ efficiã vt trãseundi aĩm suscipias Mor.vade ꝑterea ⁊ seqr.Sur.dei pceptũ est pmũ vt q̃ranꝰ regnũ celoꝝ tũc postea ad quãuis disciplinã erim⁹ faciliores Mor.vt libet.Sur.satis est nũc ad alia ꝓgam⁹ vtpote ad studiũ nostrũ.Mor.⁊ id dudum mihi placuisset Sur.respice igit librũ tuũ vt cũ recitare debeas ꝓmptus sis.Mor.faciam ac libens.

¶Cap.ij.magister ac ei⁹ subministrãtes loquunt cũ puulis

Magister.

Arde venis hortena ac ignoras horã statutũq̃ tẽp⁹ Mo.reuerẽde mgr̃ obdormiui peto veniã nec vnq̃z deinceps cõmittã tps ipm negligã Ma. cur mõ neglexeris. Mor. certe magister ignoro parens mea inqt me velle suscitare ipa aũt capta forsitan obliuione itaq̃z somno tũc oppssus remorat⁹ sum pcor reuerẽde mgr̃ mõ pepercitis post hac maiori vigilãtia ꝓuidebo.Ma. adescẽdã mõ petitioni tue qd si ampli⁹ venerit vsu castigationẽ nõ euades:veni:dic lectionẽ en q̃z dicis titubant nullũ verbũ apte iã atq̃z vt decet pnũcias Mor.reuerẽde magister.Ma.quid reuerẽde magister:dic quãtũ debes sine formidine. Mo.mõ veni nondũ plegi Ma.cur hesterna vesperi nõ resumpseris Mo optime magister nobis fuerũt hospites vt potũ afferrẽ necesse fuit nõ potuessem p occupationib⁹ his vnicũ verbũ legisse atq̃z etiã cũ temp⁹ aliqd affert negociũ par ẽtib⁹ obseqr oportuerit Ma.quãpulcerrimas possis excusationes fingere siue sit nec ne.Mor colẽde preceptor si intellexeritis vnq̃z secus esse:vt vobis libuerit castigationẽ ⁊ quidẽ grauissimã inferte Ma.sed a vespis heri:⁊ salue te absentasti Mor. verũ est vir honorãde impulit me negociũ parentũ meoꝝ qd pauloante iam memoraui Ma. rogasti autez aut a me aut a meis fauorẽ Mor.non Ma.num pceptũ nostrũ nescis ne qs horã negligat in fauorẽ pri⁹ obtineat Mor. colẽdissime pceptor euenit vt abeundi spaciũ nullũ dabat at genitor me⁹ inquit dñationẽ vraz velle rogare vt apud vos i hac re excusat⁹ essem ignoro aũt an effecerit Ma.qñ venustas plerũq̃z adducis excusationes qd si oppositũ cõperiar Mor. dulcissime pceptor nõ cõperietis Ma.interrogabo patrẽ tuũ:ipse vt arbitror verũ narrabit.Sed pciũ debes ligna luminales atq̃z etiã q̃zplurima alia cur nõ postulas a parentib⁹. Mor.suauissime pceptor ꝓgenitorib⁹ meis mõ nulla est pecunia habẽt eni cereuisiã venalẽ qd si leta fuerit fortuna ꝓsperãq̃z se ostẽdet inqt pater me⁹ oia velle exoluere qd si nõ ꝓgredit ꝓpe est vt ad nũdinas lipczẽses vt nũdinari⁹ sese recipiet cũ reuertet expediet singula peto dulcissime ma.interi patientiã habeatis.Ma.faciã vide aũt ne terminũ nimiũ soluẽdi differas.Mor.dabo operã ne ptingat reuerẽde magister. Ma. ẽ vnũ oportune succurrit qd eni pridie foris portã egeri. Mo. vbi nã optime magister.Ma. iuxta ortũ arnoldi steteras ⁊ cũ pterini quasi truncus quidã inflexibilis te habuisti. Neq̃z etiã caput ipm detegisti:verũ deinde psbyter qdã pariter pficiscebat eodẽ te mõ habuisti quid int te atq̃z etiã int bubulcũ interest.Mor.reuerẽde pceptor neq̃z vos certe neq̃z psbyterũ senserã absit a me porro vicũ hoc vt pterenntib⁹ psbyteris honorẽ ipsis nõ facerẽ.Multo magis vobis ceterisq̃z pceptorib⁹ meis honorẽ facerẽ ⁊ reuerentiã.Ma. sede iam librũq̃z cõtuere.Mor.faciã suauissime magister.

Baccalarius cum paruulo.

Accede hortena atq̃z mihi ad vnũ id rñde. Mor. quidnam est honorãde baccalarie.Bac. cõquestus mihi Johãnis iudicis ꝙ eum vehementissime inquietas nec pacẽ pre te possit vnq̃z nec studendi locũ hre Mor.ꝑfecto baccalarie nunq̃z ipm inquietaui verũ taz factiosus ipse est vt plerũq̃z litigia pre se fert ⁊ societatis disturbia Bac.

vtiqꝫ vt dicit eũdẽ tu verberaſti nihil ad hoc reſpõdẽs. Mor.
ego enĩ verberatus manus in ipm̃ ieci Bac. male inhibi
tũ eſt ⁊ tibi ⁊ ceteris ne violentiã aliquã vnq̃z faciat offen
dẽs enĩ merito penã incidit Mor. fui cõmot⁹ ab eo percuſſus
Neqꝫ etiã aliter defenſuꝫ me habere potui Ba. nũ iudices
ſuꝑiores habueris Cur vel mgr̃o illud: vel mihi nõ dixeris
Mor. fui ꝑuentus iracũdia ⁊ cũ impetu quodã inſtar inſani i
me rueret nõ potui me ↄtinere qn verberib⁹ ipm̃ rurſus ag-
grederer Bac. ſignũ ipe oſtendit nã cruore ↄſperſus eſt atqꝫ
fedat⁹ Mor. ⁊ ego parit̃ leſus Bac. nullũ in te vuln⁹ eſt quo
vt cõtuſus eſſes denoteret qḋ ſi eſſet dignũ foret ꝑ reticen-
tia caſtigationẽ ſubires Mor. certe primũ vidiſſetis quibus
offenſus fuiſſeꝫ vulnerib⁹ ac ſanguine maculatus. Bac. cur
mõ nõ indices Mor. ſanata ſunt Bac. probe narras ego ea
vbicũqꝫ ramis renouabo Mor. ꝓcor perdulcis baccalarie
indulgere voluerítis reuera deinde nec vnq̃z faciã Bac. ſed
audi aliud laicũ heri hinc abeũtẽ obprobrioſis clamoroſiſqꝫ
ꝟbis inuaſiſti Mor. qñ. Bac. an repetã nondũ heri factũ eẽ
intelligis. Mor. nõ fecerim baccalarie Bac. feciſti inquam.
Mor. ita me de⁹ amat nõ fecerim baccalarie. Bac. cur ne-
gas ego ſtans in feneſtra ſuperi⁹ ſingula audiui Mor. nõ in
ficior me clamaſſe ſed laicum ipm̃ ꝑtereuntẽ nõ inclamaui.
Bac. mirãda res nunq̃d tibi rñdit ⁊ acerba voce increpa-
uit. Mor. fecit putauit enim qḋ eũ deſignarẽ cũ tñ alioꝛſum
vox mea ꝑgeret. Bac. quorſuꝫ clamores tui tendebãt expo
ne Mor. retro eccl'iam iuuenis piſtoris cuiuſdã me deride-
bat vos in feneſtra ꝓpter murũ videre non potuiſtis. Bac.
q̃ꝫ tu es ſolers: ⁊ quia aurib⁹ meis hauſerim nihilomin⁹ eua
dendi locũ queris verũtñ penã lues. Mor. ꝑ ionem baccala
rie ꝑdictus iuuenis me ad clamores illos cõcitauit ⁊ ſi mihi
fidem adhibere nolueritis ipm̃ adducã ꝑ ſemetipm̃ vt pro-
fiteat̃ Bac. nulla te ampli⁹ ꝓteges excuſatione veritas ma
nifeſta eſt reſqꝫ ipſa ſe aperit ſede: atqꝫ nũc quieſce quoad te
vocabo.

Cantoꝛ cum paruulo.

Oneſte luce ꝑterita matutĩas neglexiſti. Deinde tar
dus eras in miſſa: ac etiã ſine fauore abfuiſti Ro. di-
lecte dñe cantor erã debilis q̃ cum caput aut parum
dolerẽ ſurgere nequiui poſtea valentioꝛ factus in miſſam in
grediebar: verũ qñ ꝑ aliquod tꝑis decurſum ſtarẽ: oĩs coloꝛ
pre doloꝛe mutatus ante oculos meos: itaqꝫ neceſſitate ac
morbo coactus abiui. Can. audeo credere Ro. veriſſimum ẽ
domine cantoꝛ qua ꝓpter firmiter credere poteſtis. Can. q̃re
fauorem abeũdi nõ ſuſceꝑis. Ro. qui poteram. fui exanimis
ferẽ. atq̃ꝫ etiam quid facerẽ ipe haud agnoui. Ca. ac poſtea
cũ laicis te currere ludereq̃ꝫ in plateis. atq̃ꝫ etiã quãq̃ꝫ exer-
cere inanitatẽ. Ro. non fecerã Can. num te increpauerĩ Ro.
exiui ad aerẽ refectionis cauſa. nullũ aũt mihi cũ ruſticis ne-
gociũ fuerit Can. miram habes reuera ꝟboꝝ ꝓtectiõem tã-
etſi ꝑſpectũ hẽo q̃ꝫplurimũ iã te mentiri. Ro. ita me dij amẽt
non mẽcioꝛ q̄ ſi credere nolueritis interrogate ꝑntes meos
illi affirmant ſcio oĩa iam a me ꝓlata Can. faciam. ceterum
mõ ſatis ẽſt accomoda te libris tuis Ro. faciã atq̃ꝫ libẽter

¶ Ca. iij. ⁊ paruulus loquitur aut cum magiſtro aut cum
collateralibus. Roneſtus

Enerande magiſter iuſſit parẽs mea vt ad ſe illa ho-
ra me recipem. peto itaq̃ꝫ fauorẽ mihi ꝑſtetis. Mag.
quid facturus es iam apud mr̃em Ro. forſitã cibũ ac
cipiam vna cũ ipa Ma. vt vere loquaris Ro. certe verũ eſt.
Ma. vade igitur Ro. optĩe ꝑceptoꝛ peto fauorẽ a dñatione
veſtra eũdi ad balneũ Ma. quare tu eo iam die ab balneũ ꝓ
ficiſcere Ro. ſic mandat genitoꝛ meus. cui vt obediam neceſ
ſe eſt Ma. ſi vt ais fuerit hẽs trãſeũdi fauorẽ ſin aliter penã
lues Ro. ꝑfecto ſic eſt Ma. poſtq̃ꝫ reuertis quãprimũ poſſis
vt fueris in ſcolis Ro. honorãde mgr̃ q̃ꝫplurimi iam nob
hoſpites venerũt ꝑcepit pater meus illa die domi manerẽ ro
go humiliter vt efficere valeam fauore vr̃o Ma. q̃ nam hoſ
pites illi ſunt Roneſt⁹. me latet ꝑdulcis mgr̃. Ma. vt non nu
garis caue Ro. non nugoꝛ verũ vt fidem adhibere poterit̃.
nobiles ſunt Ma. fac vt parẽtibus obſequaris Ro. ſuauiſſi
me magiſter. vt ad receſſum ꝓficiſcar nature ꝑſto ſit fauor
veſter Ma. nõ diſcurras ĩ plateis ſꝫ reuertere e veſtigio Ro.
faciam optime magiſter.

¶ Paruulus ad baccalarium. Moꝛtenus.

Onorande baccalarie peto licenciam mihi detis pro
afferẽda ſemella Bac. cur mõ afferre exiſtĩas Mor.
fames me torquet plus etiã q̃ꝫ dicere valeo Bac. es
ita famelicus Mor. ſũ etenĩ Bac. habes eũdi fauorẽ Mor.
optime baccalarie amiſi vnũ librũ cuſtos vero ait vobis eẽ
ꝑſentatũ rogo humiliter eundem mihi reſtituere volueritis
Bac. vbi ipm̃ amiſiſti Mor. pridie forſan cũ feſtinatione qua
dam ingredi choꝝ ꝑntarẽ manſit in eo quidẽ loco iacere quẽ

antea ſedendo occupaui. Bac. ſeruū reris me tuū fore Mor.
vere deinceps efficiā ne vnq̄ꝫ pdam p̄cor iam ignoſcat. bac
ca. ſis cautus ne imposterū magis veniet in man⁹ meas aut
factū hoc renouabit. Mor. ꝓſpiciā vtiq̄ꝫ Mor. ꝓdulcis dn̄e
baccalarie rogat vt erq̄ꝫ parens meus luce futura ſecū ī prā
dio ac poſtea in cena cōſtitui volueritis qḋ ſūmo, erga vos
ſtudio ꝓmerebit Bac. faciā ac libēs v erū dic pe̅tibus tuis
ne ſūptus faciāt inutiles Mor. atq̄ꝫ vt res certa ſit dn̄e bac-
calarie Bac. imo certiſſima Mor. ego taliter ꝓgenitoribus
meis renūciabo Bac. recte ſane Mor. honorāde baccalarie
vt gr̄a heſterna die pentū meoꝝ vos rogabā vna cū ip̄is in
prādio eſſe velit nūc tp̄s ꝓpe eſt diſpoſitaq̄ꝫ ſingl'a rogo iaꝫ
itidem arripe iter voluerit atq̄ꝫ in mēſa ꝯpere Bac. faciaꝫ
vt pollicitus ſū Mor. gr̄am vob hēo ꝛ quidē maximā ſuauiſ
ſime baccalarie qḋ pentū meoꝝ paucula hec nō eſtis aſpna-
tus atq̄ꝫ iterū p̄cor hora q̄rta reuenire nō recuſetis ꝛ ceue of
ficiū cū pentibus meis pagere Bac. ſat eſt atq̄ꝫ ingentē ſat
magnū oñ derūt pentes tui honorē Mor. equidē ſperāt ꝙ hu
manitatē ip̄oꝝ nō ſpreuerit Bac. ꝙ ſi habere vtiq̄ꝫ volūt
ꝯdeſcēdam atq̄ꝫ etiā cū facultas mea amplior fuerit ꝓmere
bor Mor. amāde bac. pentes mei iam cereuiſiā hn̄t venalem
donoq̄ꝫ dant cantrū humanitati vr̄e rogantes vt amice hoc
atq̄ꝫ aīo equo ſuſcipiatis equidē cū res eoꝝ familiares ſplen
didiores erūt maioribus tūc oñdāt Bac. habeo pentes tuis
gr̄ām q̄ꝫ ampliſſimā ꝛ dicas ꝓ huiuſce iā in me liberalitate
ip̄oꝝ qb⁹ vnq̄ꝫ reb⁹ ip̄is ꝯplacitū iri potero ſp Mor. faciam
dn̄e baccalarie ꝛ cupide Mor. ſuauis p̄ceptor Johēs agelli
vi quadā ſcriptoriū meū a me paulo ante ſuſtulit iam latinuꝫ
inſcribere vt ꝯdiſcerem debcrē peto eni efficiatis mihi reſti
tuat Bac. quas eni ob cauſas illud ip̄e fecerit Mor. credidit
mihi denariū. horā quaſi nona ip̄m rurſus a me extorquere
voluit autem mihi nullo modo eſt pecunia tum furore ꝯmo-
tus velut pignus quoddam ſcriptoriū accepit Bac. qua ꝓpt
eum nō ſoluis Mor. nullā iam poſſideo pecuniā Mor. faciā ꝛ
quidē libēter Bac. loquor ſibi cū venerit vt p̄ſtulabit ꝛ ſub-
latū pignus interim reſtituat Mor. amande p̄ceptor genitor
meus relaxandi animi cā campū prata ortoſq̄ꝫ inuiſere exi
ſtimat. ac demū in aquas vt ſudorē depellat ingredi iuſſerit
quidē vna ꝓficiſcar ſupplico humanitati vr̄e ꝯſenſum p̄be
re velitis Bac. campū aliaq̄ꝫ loco virēcia inuiſere facile ad
mittendū eſt poſt remū vero quātū magr̄ inbibuit ꝛ tibi ac

ceteris habunde conſtat. ꝯmittere iſtud quidem ꝓpter picu-
lum imminēs mihi nō eſt cōceſſum qua ꝓpter non aſſentio
Mor. dū p̄ceperit genitor repugnare nō audeo Bac. quid ſi
genitor tuus nō p̄ceperit Mor. ſancte velim iurare ſi aliter
fidē mihi admittere nō vultis p̄ceptū eſſe pr̄is mei Bacca.
dicā mgr̄o cū venerit hanc te licēciā poſtulaſſe. qḋ ſi placue-
rit ſibi ego ꝯtentor Mor. vt fauorē heaꝫ optime bacca. Bac.
fideiuſſiōem nō polliceor tu ſi certus eſſe volueris quo adue
niet expectabis Mor. pr̄ mō p̄ſtolat ait eni vt quāprimū re e
uerterer Bac. vade ergo ꝛ vide vt locū nullū ingrediare pi
culoſam Mor. faciā reuera quā cariſſime baccalarie.

Paruulus cum cantore.

Electe cantor vt domū ꝓficiſcar. mēſamq̄ꝫ p̄parauē
ro neceſſe eſt. ꝛ vt faciā iuſſit pater meus peto eni con
ſenſu vr̄o id fiat Can. mox certe miſſa finiet tū ſuffi-
ens habueris p̄parandi tempus Mor. ſi morabor diuti⁹ pa-
ter indignabit mihi ꝛ forſitā me vberibus in furore ſuo af-
ficeret. Can. in breui hoc tp̄is tractu parū negliges Cur pro
fundis lachrimas Mor. vbera timeo pentis ſcio eni quā p̄-
ceps eſt ad iram Can. ꝓterea ꝛ ocius ne cauſam quāpiā cor
rectionis mihi aſcriberes Mor. diligēde dn̄e cantor pedago
gus meus iuſſu pentum in negocio eoꝝ eſt nec veſpas mō in
trare poteſt peto eni ip̄m habeatis excuſatum Can. cuiuſmo
di eſt negociū in quo iaꝫ verſatur Mor. in ortulo laborāt ver
tentes ſulcos ceſpites ornant ac longo tempe quibuſdā alijs
laboribus inſudant Can. quod ſi aliter ꝓſcrutabor quid fiet
Mor. ꝙ ſi fidem mihi non adhibueritis ex parente poterit
meo cognoſcere Can. bene eſt. Mor. amande cantor amiſi li
brum quendam peto dilectiōem veſtram interrogare velit
an quiſquaꝫ inueniſſet vt mihi reſtituat. Can. vbi nam amiſe
ris Mor. die heſterna elapſa duꝫ ad choꝝ ꝓfectus poſui huc
ceu loci mei ſignum quoddam quando reuerſus ſblat⁹ erat
ac nullibi apparuit tum pene omnes interrogaui ſcolares
an quiſpiam vidiſſet neminem autem comperi qui de eo q̄c-
quam mihi diceret. Cantor. poſthac tuos retineas libros te-
cum Morte. more cōſuetudinis egi antiquitus inductum eſt
vt quo in loco ſedere quis vellet ſignum aliquod reponeret
Can. ſecurius fore: vt tui apud te eſſent libri Mort. deinceps
faciam nec amplius res meas ad ſortem dabo. Can. amiſſis
bobus ſtabulum firmare ſtude. nichilominus interrogabo.
an quiſquam haberet tibi vt reſtitueret. Mortens

facite queſo amande cantor) Mor. pater meus collatiōis of
ficiū cū quibuſdam paget ſacerdotibus petit enī dn̄e cantor
ꝛ ego ipſius grā ſecū vt eſſe volueritis Can. qui nam ſecum
erūt ſacerdotes Mor. dn̄s petrus capellanus p̄dicator nec ſa
tis norim qui omnes fuerint Can. modo p̄peditus rebus qui
buſdā q̄z p̄mū me abſoluero iter arripiam Mor. ne ꝓlonget ꝗ
oro veniendi tp̄s Can. non faciā. vade igitur ꝛ dic patri tuo
me velle opido aduolare Mor. faciam (Mor. cupit pr̄ meus
honorāde cantor vt in balneo ſecū fueritis liberū vos tene-
bit ac poſtea hauſtū vna faciatis qd̄ omnib⁹ erga vos rōni-
bus ſi poterit equabit Can. dic parēti tuo in oībus que ad cō
placenciā ꝑgunt ipſius me ſibi cupidiſſime acq̄eſcere. Sed q̄
hora in balneū ingredie꞉ Mor. hora ferme tertia Can. ꝓbe
narras. ea quidem ꝛ ego hora ſum a laboribus meis ſolutus.
Mor. ne mutetis ſentēciam optime cantor Can. nequaquam
mutauero) Mor. amātiſſime cantor rogant ꝑentes mei ſcola
res aliquos de paupibus ad prandiū ordinare velitis. Can.
quot enī Mor. duodecī ac de illis qui plerūq꞉ in chorū īgre
diūtur ac etiā frequēcia ſcolas viſitant. Can. videbo vt fiat.
Mor. finita miſſa vt venirent Can. ꝓbe ꝓficiſcere tu ad do
mum ꝛ vide vt cū venerint menſa parata ſit Mor. faciam (
Mor. optime cātor ſupplicant vobis ꝑntes mei ſcolares ſub
ordinare aliq̄s velitis qui in agro laborarent vtpote manipu
los colligerent. nō gratis hoc cupiūt ſ꞉ p̄mio equabūt Cant.
facerem equidē. ſi eſſent nōnulli eo iam tp̄e quaſi oēs aut in
campo ſunt aut vagan꞉ Mor. obſecro dilecte cantor ſi facere
poteritis cōplacere ꝓgenitoribus meis ſcio enī ꝙ ipſi ꝛ ſimi
li. ac maiori ꝓmptē ꝓmerebūtur Can. noli flagitare nō ꝑcaꝫ
diligēcie: aut labori. quicq̄d enī noīe ꝑentū tuor̄ efficere de-
beo nullam laboris fugiam fatigatiōem Mor. circiter nonaꝫ
horam exibūt ſiqui eſſent ad eos parentum meor̄ ꝓficiſce-
rentur. Can. probe.

¶ Ca. iiij. ꝑuuli duo loquūtur hortena ꝛ roneſtus De q̄buſ
dam que iuuenes ſimul tractare cōſueuerūt.

Ameſco plurimū. nec cibū quēpiam hodie mecū ce
perim Ro. igitur ieiunabis Mor. neſcio quare ſol
licitus obliuio me cepit. oro vt portiōem mihi im
partire velis. die futura recōpenſabo Ro. vir ego
cōtentor in portione mea Mor. amande ſocie fac vt mō tecū
manducem ꝑfecto efficiam. vt in te viciſſim beniuolēciā me
am cognoſces Ro. mater mea dicebat vt nulli īpartire: alio
quin nihil ad manducandū poſtea mihi daret. Mor. nec ma
ter tua ſciet: nec mea noſcit qū alicui preſto interdū portionē
Ro. fruſtuluꝫ tale vt capias admitto. Mor. vich nimis mo
dicū eſt aliquātulū mai⁹. Ro. tūī poſtulas. Mor. probe Ro.
cape igit꞉ panem integrū ac quantū volueris ab eo recipe.
Mor. merito te amplexabor nā pluſq̄z dicere auſim effeciſti
Ro. iam vides meuꝫ in te amorem: ſed timeo ſi quando a te
aliquid poſtularē vultū aliorſum verteres. Mor. crede ro-
neſte ꝙ tui nemo eſt amātior q̄z ego. Ro. ſi vt ais eſt atq̄z in
ea ſnīa manebis noſtra firma permanſerit ſocietas. Mor.
nunquā animū videbis immutatū. Mor. huc repoſui libruꝫ
meū vt mihi maneret locus at vero detruſiſti ipſum locūq̄z
meum occupas. Ro. nulluꝫ certe librū detruſerim locus va
cuus omnimo erat. Mor. nō dicas mihi ſcio ꝛ mores tuos
ꝛ quas plerūq̄z pre te fers illuſiones. Ro. ſi adhibueris fidē
bene. ſin minus vt volueris te habeo. Mor. niſi magiſtrum
timerem profecto ſtatim te amouerē de loco illo. Ro. miror
te eſſe tam cōtencioſum: tāq̄z mirabilem quid in illo tibi lo-
co deficit. Mor. nihil quicq̄z verū id male me habet ꝙ ne-
quicia tua de loco me ſigno retento detrudis ac poſtea ne-
gas. Ro. ego verū dixerim tu ſi audire non poteris obdura
aures tuas. Mor. abibo ac illud quidem recordabor. Ro. vt
volueris. Ro. iam vt lectionē recitam poſtulat locatus peto
amande hortena me plegas. Mor. duꝫ mei indiges amicus
es cū omnia ex voluntate eueniūt mei penitus obliuiſceris.
Ro. ꝙ illa poſſis proloqui cū tamē certus es ꝙ ſemꝑ te quē
admodū ꝛ me diligo. Mor. dulciter iam loqueris p̄terita ve
ro luce dum te rogarem vt ſocius mihi eſſes in circuitu nul
la inter nos fuit ſocietatis conditio. Ro. miſſum fac illa. Mor
nequis forſan verū audire. Ro. tu ſcis ꝙ bartoldo iudicis
promiſerim ſuus vt eſſeꝫ ſoci⁹ quo ego potuiſſeꝫ vultu ab eo
declinaſſe. Mor. ad eū iam vade vt ꝛ te plegat ab eo poſtu-
la. Ro. vtiq̄z parato id faceret aīo ſi ſciret. Mor. ego te nō ꝑ
legā. Ro. dimittis ergo. Mor. ſile iam roneſte en q̄z turpiter
inſpiciat nos baccalari⁹ viſus reuera talis pertendit aliq̄d
mali. Ro. probe mones cū toruis aliquē ſuis oculis reſpicit
plerūq̄z mali deſignat aliquid. Mor. ſcis quo impetu pridie
proruit in nicolaū arnoldi. Ro. ſcio ꝛ quidē vt tu. Mor. ait
eniꝫ cauillationib⁹ inſeruire preterea efficere vt cognoſcant
ceteri qua ſint duꝫ clamores producūt pena mulctandi Mor
dij ipſuꝫ ac cū mulcta ꝑdant. ꝙ ſi tam me grauiter affligere

abirem hac parentibus meis ſignificareꝫ. Ro. nemo audet dum talia contingunt ⁊ genitori quis dixerit itidem eundē caſtigationē afficit. Ro. dilecte hortena cerne anũ meũ cruraqꝫ ⁊ mediũ fere dorſuꝫ. Hor. hui qꝫ es ſanguine ꝯſperſus q̄ꝫ cutis tua eſt leſa. Ro. pre dolore iam ſedere nequeo. Hor quis te tam īmaniter affecit. Ro. cantor. Hor. quam ob rem Ro. inquit me in choro cauillaſſe. Hor. q̄ꝫ vehemētiſſime in choro ne iſcribar ꝓ Ro. cuſtos mihi vt ſentio inimicat ⁊ cantor fidē ꝓbuit horrendũ dictu quo in me tumultu ruebat Hor. cur nō manifeſtas parētibꝰ tuis. Ro. inhibitũ eſt a magiſtro atqui mādatũ tranſgredit̄ acerbius poſtea corrigit̄ ⁊ cũ patri meo indicarē obprobrioſis me increparet verbis. Hor. deinceps cautior ſis Ro. vt faciā neceſſe eſt. Hor. vellim iam me abeſſe ignoro tñ quā fingā euaſionē vt abirē Ro quod tibi abeundi eſt negociuꝫ. Hor. prope eſt vt cantor in parte donati examinabit ⁊ mō ipo crebro aſtrictiori nos corrigit nec vnq̄ꝫ cauere caſtigationes valeo Ro. ideꝫ mihi eēt querēdi modus ⁊ ſi oēs velim virgarũ caſtigationes numerare ab initio duꝫ ſcolas intraui tot ꝑpeſſus non eſſem quot pro caſibꝰ ⁊ tēporꝝ formationibꝰ ſubiuerim. Hor. ⁊ eandē ego ꝓferrē querimoniā Ro. amāde hortena quid ꝓdeſt cũ quererit cantor lege legere legere legerere cuiꝰ tpis aut quā in ſe vim cōtinet ſtudij Ho. me latet ſcis quā acriter heri me verberauit qñ interrogauit is mis quis cuiꝰ caſũs. Ro. ſcio equidē atqꝫ memorit̄ retinui Hor. ego deinceps non ſuffero etiā ſi ſcolas deberem oīno dimittere Ro. ⁊ idē mihi animus eſſet ſi parētes mei admitterent. Hor. noſti petrũ agelli Ro. probe Hor. ipſe ſcolas reliquit omneqꝫ līarũ ſtudiuꝫ Ro. quapropter Hor. nulla re alia incitatus niſi ꝙ verbera virgaſqꝫ in parte donati effugere nō potuit. Ro. plures ego noſco qui ob id ad alia ſe ꝯuertebant opa Hor. quid igit̄ ſumus facturi Ro. ego peto fauorē a magiſtro ⁊ vna abibimꝰ Hor. ꝓbe facies. Hor. quare fles roneſte Ro. globulos habui q̄ꝫ optimos iaꝫ mihi cepit baccalarius Ho. prohibituꝫ eſt ne quiſq̄ꝫ afferat: es etiā correctus Ro. non. Hor. grā tibi oſtenſa eſt iam prideꝫ iohanni arnoldi pariformiter cepit ac poſtea verberibus affecit Ro. vtinā me correxiſſet ac nō abſtuliſſet globulos Ro. rogo ipm reor ꝙ tibi reſtituet Ro nō faciet ſcio tam duri eſt atqꝫ inclemētis capitis. Ho. duꝫ vult crede humanꝰ eſt ſatiſqꝫ benignꝰ ſi me audies tēptabis Ro. ſequar ꝯſiliũ tuũ. Ro. crede mihi pie hortena denariuꝫ credā tibi craſtina die. Hor. quid modo facies cũ denario? Ro. cuſtos iā dixerat mihi ceruſa eſſe in foro venalia cōmiſſa ſibi vt emat mihi Hor. etiā ſi crederē tibi nunquā me ſolueres. Ro. mi moriar exoluaꝫ futura luce. Hor. cōſidera vt fidē teneas Ro. tenebo. Hor. comedā tecũ roneſte Ro. non Hor. nũ ⁊ ſumus ⁊ dudum ſocij fuimus. Ro. ſũmo ſemꝑ me odio perſequaris iam quia ceruſa mecũ vides te ſtudio applicas nihil aũt proficies. Hor. parcis veritati: ego te ſemper ac ſociũ meũ optimũ dilexi. Ro. ſcis ne dñica die nouiſſime preterita apud cantorē me accuſaſti qui tam impetuoſe tunc me coma attraxerit vt pene adhuc ſentio Hor. improbus es certe vt rei huius taꝫ diu recordaris Ro. diutius adhuc q̄ꝫ opinare in memoria habuero. Hor. peto par tñ preſtas ceruſorꝝ. Ro. fruſtra conaris perinde eſt vt ceſſas. Ro. habui ſemellā ⁊ caſeolos proch quis ceperit tu ne hortena. Hor. non Ro. ego ſi perſcrutabor efficiā vt facti cũ penitebit ſui Hor. arbitraris me tibi ſurripuiſſe. Ro. hec a me nō audieris. Hor. quas ob cauſas tam turpiter me inſpicis. Ro. vetabis ne mihi vidēdi facultatē. Hor. noſco mores tuos Ro vt bene noſceres plurimũ expeterē: ſi eſcā reſtituā ſentirem Hor. ſi ſentiā de me vt aliquid locutus fueris videbis quid facturus ſim Ro. quē habuero ſuſpectũ oro cũ nemo preter te mecũ fuerat ⁊ cũ ita ſemellā amiſi putas ne aliũ me nunc q̄ꝫ te habere ſuſpectũ. Hor. hoc certe tibi reminiſcar. Ro. vt voles.

¶ Caplm quintũ quō loquunt̄ paruuli cũ tempꝰ ipſis ꝓ ludo admittit̄ loquunt̄ tres Hortena Roneſtus Timbal.

Hortena.

Dnũ porto iā o roneſte aucupiuꝫ Ro. quid hoc eſt vt tantope letaris. Hor. hodie ludendi habebimꝰ diē Ro. habebimꝰ amabo Hor. mō cũ ſcolas igredi putarē vidi magiſtrũ cũ baccalario deſcēdentē ego me in angulo vt me non videret abſcondi: tum magiſter inquit hodie dimittemus ſcolares: crede ſigni fore ſatis. Ro. probe narras ⁊ ego tibi fidem adhibeo. Hor. quid vero ſumus facturi. Ro. letabundi curremus in cimiterio varia que temptabimus Hor. recte ſane. Ro. ſile iaꝫ venit magiſter. Hor. verũ diuinabā dũ pauloante de remiſſiōe q̄ nũc nobis ꝯceſſa eſt dixerim. Ro. quā nos recipiemꝰ Hor. quid huic deficit loco Ro. locꝰ hic certe haud amenꝰ eſt q̄ꝫ pluri mos iuuenes excitāt pulueres placetne exibimꝰ ī cimiteriũ

Mor. placet. Ro. apud parochiã multitudo iuuenũ eſt ac-
cedamus ad eos. Mor. minime libet. Ro. quare non. Mor.
in multitudine raro (vetus ꝓuerbiũ eſt) manet concordia.
Ro. quid tum videbit᷑. Mor. vocemus ad nos tinibalez que
⁊ tibi eſt ⁊ mihi magna coniunctus familiaritate: tum ſub
teſtitudine quippiã incipiemus. Ro. recte putas ipm̃ voca
bo: accede ad nos tinibal. Ti. quid cauſe eſt. Ro. ſub teſtu-
dine ludemus ſi animus tibi fuerit eundi nobiſcũ poteris
erimus enim ſoli: ⁊ turba illoꝝ nos minime inquietabit. Ti.
faciã ⁊ cupide. Ro. igit᷑ eamus. Mor. optimi adoleſcentes ſi
aſſentiri volueritis ludendi locũ hic ponemus. Ti. ego eniz
aſſentio. Mor. hic foueã faciemus nunc quiſqꝫ noſtrũ glo-
bulos apponit duos. Ro. recte dicis hic par meũ. Ti. ⁊ meũ
ſimiliter. Mor. at meos hic videris globulos tendamus ad
metam optime ſtat globulus meus Ro. ego meo detrudam
globo vt pauliſper a fouea declinabit. Mor. nolo vt tu iam
lapideo vtaris ſed accipe vitreũ vt nos faciemus. Mor. ego
vtar meo globo tu ſi aliquo vti volueris ſiue lapideus ille
fuerit ſiue luteus non contradicam. Mor. iniquũ eſt te habe
re maiorem ac nos habemus. Ti. diſſentio hec inter nos lu-
dum diſturbat: peto vt cõcordemus. Mor. certe quidez. Ro.
optimũ factũ. Ti. ergo roneſte globum illũ indiſpoſitũ amo
ue iam a ludo equalẽqꝫ noſtris accipe. Ro. vt concordiam
ineamus amouebo. Ti. ego primus ſum. Mor. ⁊ ego ſecun-
dus. Ro. nouiſſimus ante nego. Ti. ecce ꝙ̃ pulchre ac recẽ
ter globulũ tetigi atqꝫ iterum ſecundũ. Mor. ⁊ videbo quid
mihi debeam heu fruſtra laboraui. Ro. conſidera modo q̃d
ego faciã profecto tetigi ⁊ tuus hic ſtat tinibal globus. Tini
ſic eſt. Ro. quid ſi te tangam. Ti. globulos tibi duos dabo
Ro. per iouem tactus es. Ti. putabam te parum in hoc lu-
do ſcire iam aũt cerno me eſſe illuſum. Mor. ⁊ illos qui ſup-
ſunt ego attingam certe tetigi apponemꝰ iterũ. Tini ludus
ille minime placet Mor. incipiamus aliũ. Ro. quẽnam. Ti.
iniiciamus in foueam Ro. haud ſcio ludum illum. Ti. faci-
le condiſces. Nam cum par intus fuerit atqꝫ etiã foris lucra
tus: dum minus vſu venerit ⁊ impar in fouea eſt ceteri lu-
crabunt᷑. Ro. cape igit᷑ par meũ. Ti. recte ſunus lucratus ſuz
Ro. par habes aliud. Ti. atqꝫ iterũ lucratus. Ro. minuta
res eſt quatuor enim globos habes: at enim lucrabor: aut
omnes amittam. Ti. ⁊ ego totidem apponã ꝙ̃ plena manus
pape eſt Ro. proicias ſi voles. Ti. modo faciam ego recipiã

quandoquidem paria duo hic vides Ro. non admittam fo-
uee credendũ eſt ecce imparitatem in fouea. Ti. nonne et tu
ludes hortena. Mor. non ludam minime enĩ perpeſſus ſum
Ti. quid tamen faciemus. Mor. cõmeamus ad forũ ac cõtue
mur quid in eo fuerit Ro. magr̃ grauiſſimo mãdato inhibu-
it ne quis ſic foro vagetur ꝙ ſi reſiſteret correctiões nõ eua-
deremus Mor. arbitrare mgr̃m vbiqꝫ locoꝝ eſſe: vt omĩa no
ſcet Ro. ꝙ ſi taliter inſtituti eſtis obſequar Ti. ꝫ quid piſto-
rum iuuenes faciũt Mor. litigant nõ accedatis e veſtigio no
biſcum inciperent ⁊ cũ plures ſint reſiſtere non poſſemus et
demum ſuccumberemus Ti. ꝙ̃uis ſunt ſcio malicia affecti.
Ro. ⁊ capitali plerũqꝫ ſcolares odio ꝓſequũtur Ti. abeamꝰ
ne occaſionẽ in nos ruendi fingerent. Ro. ereamus portã q̃p
pe iam campus viridis eſt atqꝫ amenus ⁊ delectatiõem capi
amus ⁊ animi recreatiõem Ti. nullatenus hoc quidem faci-
amus niſi periculũ ſbire vellemus. ꝑcipuũ eſt. rectoris man
datum ne quiſqꝫ exeat portam ⁊ circiter horam tertiaz eſt ad
veſperas redire non poſſumus Mor. manebimus igitur ego
domũ petam eſurio enĩ caſeum ⁊ panem recipiam. Ti. haud
ſtulte ſapis. atqꝫ etiam cum me fames torquet. ꝓficiſcar ad
matrem ⁊ comedere poſtulabo Ro. eadem mihi rõ eſt. tũ de
mum ad ſcolas me recipiam latinũqꝫ ſcribam ceterũ pact
veſperis cum dimiſſi fuerimus vbi cõueniemus Ti. in cimi
terio Ro. probe valete Mor. ⁊ tu vale. Mor. cum diẽ hodie
liberũ habemus ludoqꝫ deſtinatũ quid agemus. La. quicq̃d
feceris tibi non defuero preter ꝙ̃ in ludo globoꝝ Ro. faci
amus pilam ⁊ ludo eius pauliſꝑ inſudemus Mor. paratam
hic habes La. ꝙ̃ apta ipã parata eſt que re cõpleta oro Mor.
tena cineribus Ro. igitur foueas nũc fodemus. ⁊ quiſqꝫ ſuã
Mor. ſane quidem La. omnes vt video parate ſunt Ro. lari
riſce tu volue La. fiat o roneſte in tua manſit fouea Morte.
ita medij ament ⁊ ego tibi ſignũ imponam Ro. ⁊ ego tibi cer
ne iam puerũ habes Mor. ach ſi ad latus ego aliud interfle
xiſſem me nõ tetigiſſes La. atqꝫ iterũ ad foueas tendamꝰ pro
fecto iam ferme quieſcebat ac poſtea neſcio a quo mota de-
currebat Ro. ego te ſum doctior in hac arte cõſpicies mõ in
fouea tua pilam La. ſed tua nũc te rõ fefellit Ro. lapillũ hic
ꝓiiciẽdo tetigi effodam ipm̃ ne amplius me impediat Mo.
ego ad foueas fruſtra nõ tendam Ti. ſcio quidẽ te agilez eſſe
Mor. re ipã cognoſces en in fouea tua cauete oro haha dubi-
tat ꝑdixerã me tibi puerum eſſe donodaturũ Ti. certa mihi

res erat vt te tangerẽ at decipiebar.cum ad aliam declinaſti
partem.Ro.ego dum curſum oblique dirigerem: ⁊ pilã vi⸗
di volantem latus incuruabã tanta enĩ aſtucia iactum aufu⸗
gi Hor.tinibal pueri ſunt tibi nonẽ nunc tenebis atq; vicem
mete ſupplebis Ti.ſupplebo igitur.vbi vero dicite mihi ſta
bitl Ro.hic enĩ.Ti.nimis prope eſt Hor.⁊ ponem⁹ ſtãdi me
tam remotius.cerne hic tinibal Ti.bene ꝑfecto Ro.quãdi
recte auum eius tetigeram Hor.⁊ ego pariter Roñ.ſatis in
hoc eſt nos nũc abibimus q2 iam pulſatur ad veſpas Tini.
et id vnũ quidẽ mihi eſt cordi Hor.relinquamus igitur illa
⁊ vna ſimul ad eccleſiam migrabimus.

¶Ca.vj.quomodo vnus alter accuſat loquuntur inuicem
Hortena Surgellus Roneſtus Lariſcus.

Hortena.

Enerande magiſter dñ ego aut in plateis ſpacior aut
in choro deuotionis ſum gracia extraneo quodã me
ſurgellus nomine appellat Ma.quod illud eſt nomẽ
Hor.H.Ma.ipm vocabo.ſurgelle accede huc ꝓpius.Sur.
quid eſt reuerende magiſter.Ma.cur tu hortenam deformi
quodam plerũq; nomine nuncupas Surg.reuera magiſter
mihi res de qua me accuſat penitus ignota eſt Ma.⁊ in fo⸗
ro ⁊ in eccleſia inquit eum inclamare ſoles Sur.vere magi⸗
ſter odio cõmotus eſt me accuſat.tale crimen nunq̃ in men
tem mihi venerit Hor.optime magiſter ipm ſepiſſime feciſ
ſe teſtibus poſſum affirmare Sur.tu nunq̃ teſtabere ſat ſcio
Ma.quinam teſtes ſunt Hor.roneſtus quã ſepiſſime audiuit
Ma.roneſte dic verũ Ro.ſepius quã dicere cõuenit audiui.
Ma.ſurgelle hortenam puto clare ꝑcepiſti teſtem ꝓduxiſſe
Sur.peto reuerende magiſter fidem non adhibeatis q2 ſoci
us eius eſt ambo in me ꝯſpirabunt mihi vt nocere volunt.
Ma.hortena vnus non ſufficit teſtis Hor.ſuauiſſime magi⸗
ſter puto ſepe lariſcum audiſſe Ma.lariſce huc tam prepera
ſuſcepiſti ne interdũ hortenam a ſurgello cognominatũ La.
ſic eſt magr̃ audiuerim equidem Ma.⁊ alter ſurgelle teſtis
ꝓductus eſt.quapropter penam lues Sur.mitiſſime magi⸗
ſter detis veniam oro.deinceps non faciam amplius.Ma.
nunc quieſce.q2 cum magis ꝑſcrutabor nudũ te exutis veſti
bus aſperrimis virgis domabo.La.honorande magr̃ rone⸗
ſtus nuper in foro q̃plurimis audientibus laicis inquit me
correctũ eſſe tum ferme omnes laici adeo me deriſerũt vt ꝓ
pe fleuiſſem Ma.roneſte veni huc Ro.quidnam vultis ho⸗
norande magiſter Ma.lariſcus te accuſauit q2 in foro ipſuz
correctum cõcionatus es Ro.optime magr̃ offendit veritatẽ
atq; de his eſt hominibus qui oleum vendunt La.q2 ſi mgr̃
admiſerit plures adduceram ex laicis qui ex te ſepcies bene
audiuerunt Ro.narras probe ſepcies pari enĩ vt eſt in vete
ri ꝓuerbio repugnat Ma.roneſte ſibi bene iam memini plu
res ad me detulerũt quare igitur tantoꝑe negas Ro.nõ in⸗
ficior penitus verum ſepcies me dixiſſe non recordor.Mag.
excidierit de memoria tua q̃ alta ego ⁊ vehementi voce pro
nunci Cuſtos flecte ipm La.o ſuauiſſime mgr̃ interim q2 vi
ta comes fuerit.atq; hos reget artus nunq̃ plus dicã Ma.
tu ſi obſeruaueris quãq; poſſis penam effugere.Sur.mode
ſtiſſime magr̃ lariſcus de curſu iam diei ſpacio lapide me ꝓ
iecit vt vulnus adhuc cruore madet Magi.concede huc vt
videaz bone deus indiſciplinati iuuenes eſtis quaſi enĩ eq̃s
intractatis aliquis ita ⁊ vobis lorum vt imponatur neceſſe
eſt lariſce huc veni:atq; reſpõde La.ohe reuerẽde magiſter
Ma.cur lachrimas profundis Cur ſurgellum tam periculo⸗
ſe offendiſti:an nondum audiuerl La.piſſime magiſter a ca
ſu quodam accidit.vellem equidem me non feciſſe Ma.aſſi
dua frequẽter ego voce monui vt nullos attingeretis lapi⸗
des verum in ꝓhibitis vt video crebrius conemini Cuſtos
vt aſſis viminibus La.oſtendite graciam ſuauiſſime magi⸗
ſter Ma.nihil iam gracie in me comperies poſthac diſcre⸗
tionem habe alioquin manus in te mea non ceſſabit facq; vt
lapides iactibus tuis non inquietentur.vel nõ fatigabor cor
rectione donec rubeus corporis tui ſanguis efflueret.Hor.
honorande magiſter poſui veluti ſignum in loco vbi ſedere
conſueui.ſurgellus vero detruſit ſeq; in locum collocauit pe
to honorande magiſter vt eũ diſcedere iubetis Ma.audiſti
vnq̃ verbum illud domini eſt terra accipe aliam locum.at
q; in eo quicunq; fuerit non minus q̃ in illo quieſcere pote
ris Hor.in illo quidem loco quia eſt prope cathedram meli⸗
us audire valeo dum baccalari⁹ ipe legit.oro mitiſſime ma⸗
giſter locus ipſe mihi maneat.Magi.cur de loco poſitum ſi
gnum huic detruſeris:audiſti nondum etiam Surg.optime
magiſter putabam ipm iuxta me non minus comode q̃ i eo
quidem loco ſedere.Magiſter.cede atq; ad alium tu locũ te
accomoda Surgel.fiat magiſter honorande Rone.ſuauiſſi
me magiſter lariſcus iam iuxta me ſedens incauſtum michi
effuderit Magiſt.lariſce huic effudiſti incauſtuz.nec aliud

attramentū habet cur feceris. La. fortuitu factū eſt magr̄ ho-
norāde Ma. aliud ſibi compaueris La. faciam magr̄ et ꝓm-
pto animo. ¶ Accuſant enī paruuli alios apud baccala-
rios. Hortena.

Honorande baccalarie mater mea ſemellam mihi ho-
die quando intrare ſcolas vellem dederat roneſtꝰ ve-
ro prope me ſedens clam ſurripuit peto eum compel-
latis mihi vt retribuat Bac. roneſte. Ro. aſſum domine bac-
calarie. Bac. hortena furti te accuſat. quid reſpondes. Ro.
nihil ſcio de facto dn̄e baccalarie Hor. quid negas roneſte.
ſatis apertum eſt te feciſſe Ro. imo non fecerim Hor. poſſuꝫ
teſtes te hoc feciſſe producere Bac. adduc eos qui viderūt.
Tum neceſſe erit non ſolum vt tibi reſtituat verumetiā vir-
garum aſperitatem ſſeat Hor. lariſcus eū accipere conſpi-
catus eſt qui cum viderit ad me profectus ⁊ manifeſtauit tūc
queſiui in ſacco meo ⁊ non reperi quia ſurtepta erat. Bacc.
vidiſti lariſce La. vidi domine baccalarie Bac. quare huiuſ-
ce facinus roneſte audes committere: Ro. optime baccala-
rie precor aures ipis credulas non p̄ſtetis nam lariſcus hor-
tene quibuſcꝫ in rebus familiaris eſt ꝑfecto non honeſta rō-
ne inductus vt ꝑhibet teſtimoniū ꝫ odio pocius in me ⁊ ne-
quicia commotus Bac. teſtis vnꝰ hortena efficere neq̄t tu ſi
poſſis vnū adhuc ꝓducere teſtimoniū efficaciam acquireret
Hor. ſurgellus ſi verū velit dicere pariter norit Bacca. ſur-
gelle huc feſtina vidiſti ꝙ roneſtus huic ſemellam ſuſtble-
rit Sur. non vidi Bac. dic verum aut correctionem ſſibis.
Sur. certe baccalarie res mihi incognita eſt Bac. aut mihi
cognitum eſt te id quidem vnum ſcire Sur. manducare ipm
vidi ceterū ſemellam vbi ceperit ꝑſpectum non hēo Bacc.
roneſte victus ne iam es modo in flagici ōe verūetiam ī men-
dacio comptus Ro. perdulcis baccalarie emam ſibi aliam.
Bacca. et facies quidem verūtamen quid pro illiuſmodi de-
beatur flagicio ſatis ſcio ſed e modo quo ad tempus mihi fu-
it liberius Ron. honorande baccalarie hortena apud quoſ-
cꝫ non ſcolares modo ſed et laicos inſuper furem me excla-
mat ſupplico interdicatis ne omni me tēpore inquietet Bac.
qua illud audes facere hortena preſumptuoſitate Hortena.
domine baccalarie putabam me benedicere quia in crimine
hoc victus eſt atqꝫ etiam ſemellam compulſus aliam mihi
reſtituit Bacca. narras aliquid num tibi pro hoc ſatiſfece-
rit crimine ⁊ penam ſuſtinuit. Hortena. ſic eſt baccalarie.

Bac. qua in re illa tu ipm facto illo crimiari p̄ſumis. cuſtos
affer virgas atqꝫ hunc trahe Hor. optīe baccalarie nec vn-
qꝫ magis ꝯmittam obe obe Bac. mō quieſce roſtrūqꝫ tuum
claude Hor. obe obe Bac. nō ceſſas vagire: reueniā ac penā
geminabo La. ſuauis baccalarie nudius vero alter perdidi
cultellū meū ſurgellus ipe habet ⁊ nō vult reſtituere. Bac.
ſurgelle huic vt cultellū reſtituas oportuerit Sur. cultellus
ꝑ me eſt dn̄e baccalarie Bac. vbi tu illū quidem ipm ceperī
Sur. roneſtus mihi vendidit atqꝫ ꝓ eo tres accepit denari-
os Bac. roneſte huc ꝓpera vnde ad te cultellus qui alterius
eſt ꝑuenit. Ro. ſeruꝰ noſter mihi dono dedit Bac. timeo eſ-
ſe mendacio ꝑſimile. Ro. vere ſic eſt dn̄e baccalarie Bacc.
cultellus vt audeo ꝑ lariſco eſt. huic aūt pecuniam quanta
tibi ꝓ eo dederit reddas vt is rurſus qui verus eſt poſſeſſor
cultellū habeat Ro. faciam baccalarie Sur. honorande bac-
calarie quacūqꝫ ꝓficiſcar infeſtor ſemꝑ ab horteno oro p̄ſi-
dio ſitis vt improbis me verbis ſuis laceſſere deſinat Bac.
cuiuſmodi te verbis infeſtat Sur. nūcupat me ꝓditorē Ba.
veni hortena ad ſurgellū iaꝫ cōquerentē ꝑcipe is enī dicit ꝙ
eum quacūqꝫ ꝓficiſcitur ꝓditoreꝫ nūcupas. es ne mutus dic
tn̄ feceris nec ne Hor. fecerim Bac. penam ergo feras quas
ob cauſas eo ipm nomine exclamaſti Hor. nuꝑ me accuſa-
uit ꝙ in ſcolis choroqꝫ non fueram Bac. ⁊ tu ſupplicio ⁊ q̄-
dem iure punieris.

Accuſauit apud cantorem.

Inibal Dilecte cantor lariſcus aſſidue ⁊ in miſſis ac
veſpis occulte cruces in dorſum mihi ſcribit veſtem
qꝫ meam deformat peto enī iuſſu veſtro deinceps ob-
mittat Can. vidi aliqn̄ veſtem tuam maculatam. et mirabar
verū quis egiſſet ignorabam veni ꝓperanter lariſce La. quid
iubetis dn̄e cantor Can. in choro hūc deformas ꝯſignaſqꝫ eū
crucibus. quo audes vultu ꝑpetrare. La. ego ne dn̄e cantor.
Can. tu inqꝫ La. res mihi ignota eſt. ⁊ aliena a ſciēcia mea.
Can. mihi autem nota accede cuſtos ⁊ hunc rape ꝓſuſqꝫ ad
mediū vſqꝫ dorſi enuda La. optime cantor ſancte iuro de ce-
tero ipm me non maculaturū Can. nunc loco tuo te accomo-
da ſiſqꝫ pacificus La. honorande cantor ſurgellus heri ī cre-
puſculo ait me ad vos debere ꝓperantius venire qui cum fe-
ſtinabam. non affuiſtis. Tum ſenſi me deceptū peto enī effi-
ciatis. ne amplius iniquis ſuis figmētis decipiat Can. qꝫ ad-
miranda nequicia ſurgelle ꝓpere mō accedis Cur hortenam

ad me heſterna luce non iuſſus vocaſti. Sur. iocabar ſecū nō
natumaba tā credulū ipm fore fidē vt mihi in hac redaret.
Can. vt obediēs ipe ꝓbuſqꝫ fecit diſcipl's Tu vo vt ſēcio q̄-
uis abūdas deceptiōe Sur. peto ignoſcat' dilecte cātor Can
videbo qd tibi debeā diſcede iā q2 mō ad alia pgā negocia
¶ Ca. vltimū de quibuſdā cōibus inter puulos Ro.
Erne timbal num tūica pulchra ē. Ti. video qdem et
bū at pr̄ emat mihi pulchriorē Ro. nūqꝫ Ti. faciet in
qꝫ. heri mihi pollicitus ē ſi diligēter ſtudeb inqt ru-
beā tibi tūicā ⁊ in breui ꝯpabo Ro. emat tibi rubeā pr̄ tu9 tūi
cam Ti. emat ſcio Ro. vbi tantā velit pecuniā accipe Ti. nō
vidiſti ꝙ viridē ipe ſorori mee ꝯpauit Ro. ego āt dñica die
nouas hēo caligas qb9 tu careb Ro. tūc rogabo prēz vt ſil'r
mihi emat La. iuuenes dicūt hortena nos hodie ꝓ frondib9
ituros ꝯſtat ne tibi Mor. verū narras Ti. a q̊ expone michi
hauſeris Mor. iuuenis mgr̄i ex eo audiuit ipe enī mihi retu
lit La. recte ꝑfecto letabūdi exibim9 ego feſtino pede vadaꝫ
atqꝫ adeo let9 mrēzqꝫ meā rogabo ſemellā mihi p̄ſtet ouaqꝫ
⁊ alia q̄ ad edendū valēt Mor. ego pariformiter Ti. cur fles
lariſce qd te pturbat La. in tātamō ſū anguſtia vt qd faciaꝫ
ꝑmā. aut q̊ me vertā nō ſatis ſcio Ti. quid hoc ē ediſſere oro.
La. etiamſi oīno tibi declarauero nō poteris aliqd afferre cō
ſiliū Ti. vtiqꝫ nō nocebo La. heri puto in meridie in aquam
fluētem ingreſſus; putabā me ſolū cū agello cū rediēs domū
parens ipe meus nouit minabat̄ aſſidue mgr̄o velit hac die
narrare tu ſcis qꝫ acerrime ipos corrigit Ti. nimiū es audax
oculis tuis ſepe ꝯſpicatus es qꝫta oēs mgr̄ acerbitate afficit
qui in aquā ingrediūtur frigidā. La. quid facturus ſū mi ti-
nibal fer opē ſi poter' Ti. nullū ego auxiliū p̄ſtare poſſum no
ſcit etiā mater tua La. haud noſcit Ti. num conducere putas
mgr̄m ipam rogaret veniā vt daret ſcio enī ꝙ te vnice dili-
git La. recte ſuades ego enī genitricē meā rogabo ipā vt pro
me ad mgr̄m vbū faciet. Ro. hortena hodie nō fuiſti in ſco
lis Mor. nō eram obdorminiſ putabā me mrēm meā ſuſcitaſ-
ſe debuiſſe ipa vero neglexit itaqꝫ huc ferme vſqꝫ dormiue-
rim9 Ro. lariſcus oībus hodie nob videntibus erutus eſt vir-
gis ceſus correctueqꝫ ad ſanguinis vſqꝫ effuſionē Mor. q̄o
fecerit Ro. in aq̄ fluēti balneauit Mor. at inhibitum nouit.
Ro. ⁊ nouit vtiqꝫ Mor. deus me cuſtodiat ne vnqꝫ intrarez
Ro. ⁊ me quoqꝫ vale. Mor. ⁊ tu quoqꝫ vale.